

PANDÈMIA DE CORONAVIRUS I NOTÍCIES FALSSES

Esther Samper

A bans que començara una de les pitjors crisis sanitàries de l'últim segle, la desinformació sobre salut ja corria com la pólvora per Internet i les xarxes socials. La majoria de les notícies falses que circulaven per la xarxa de xarxes abans d'aquesta pandèmia eren sobre salut i aquestes notícies arribaven a difondre's molt més que les reals. Desafortunadament, aquest fenomen s'ha «disparat» amb la crisi mundial per la COVID-19: centenars de boles sobre el coronavirus, compartides per la població general, circulen per Internet a gran velocitat. Moltes d'aquestes notícies enganyoses són sobre qüestions sanitàries i mostren dades falses sobre multitud de temes: remeis miraculosos, ús erroni de mascaretes...

Aquest al·luvió desinformatiu sobre la població no està exempt de conseqüències, pot danyar i matar. Hi ha multitud de successos que mostren que una cosa aparentment tan innòcua com una dada falsa que arriba a milers o milions de persones pot desembocar en tragèdies personals. Ací va un exemple extrem: a l'Iran prop de 300 persones van morir i més de 1.000 van emmalaltir després de beure metanol (un anticongelant) perquè pensaven que era una cura contra el coronavirus.

El panorama informatiu no sols està sent especialment complicat per a la població general, sinó que els mitjans de comunicació, els científics i els professionals sanitaris també estan patint cert caos desinformatiu. La urgència en la cerca i la difusió de nous coneixements i tractaments contra el coronavirus ha portat a la publicació accelerada d'un gran volum d'articles científics abans que passen el procés de revisió per experts.

Així, el procés de publicació d'articles científics, que sol durar mesos i fins i tot anys, s'ha posat de cap per avall amb un clar objectiu: compartir com més prompte millor qualsevol dada nova contra el coronavirus que pugui ser d'utilitat per a frenar l'epidèmia i tractar els pacients. La idea és noble, però té un mal col·lateral important: s'estan publicant molts articles científics

«porqueria» que mai haurien vist la llum si s'haguera aplicat la tradicional revisió d'experts en la matèria o aquesta no s'haguera realitzat de manera accelerada.

Amb l'aparent aval de la ciència, la informació d'aquests estudis arriba fins als mitjans de comunicació, que poden donar-los credibilitat si no consulten abans professionals que puguin desmentir-los. Això va ser el que va ocórrer, per exemple, quan múltiples mitjans de comunicació van difondre que ja hi havia dues

soques de coronavirus al món, una més letal i agressiva que l'altra. Aquesta afirmació, en realitat, va sorgir d'un estudi amb molts errors i limitacions que altres investigacions i experts van desmentir als pocs dies.

Les premses també influeixen en la qualitat dels assajos clínics. D'aquesta manera, s'estan publicant assajos que mai haurien aparegut en revistes mèdiques prestigioses en condicions normals a causa de la seua baixa qualitat. Aquests assajos clínics «potiners», lluny d'aclarir als professionals sanitaris quines mesures terapèutiques poden ajudar els malalts de COVID-19, sem-

bren la confusió i el dubte. Com si es tractara d'un efecte dòmino, alguns mitjans de comunicació exageren, al seu torn, els resultats positius de certs medicaments sense ser conscients de les pífies després dels assajos clínics i aquesta informació errònia o sense demostrar científicament arriba fins a la població. És el que ha ocorregut amb la hidroxicloroquina, que, malgrat que encara no s'ha demostrat científicament que siga útil per als malalts afectats per coronavirus, moltes persones ja estan convençudes que és la solució. Les conseqüències no van tardar a arribar: persones mortes o afectades per greus efectes adversos per l'automedicació amb aquest fàrmac en diferents països i múltiples governs que van prendre mesures per a evitar-ne el desproveïment de les farmàcies. Són temps difícils, sens dubte, tant per a la humanitat com per al rigor informatiu. ☹

ESTHER SAMPER. Doctora en Medicina i divulgadora (Madrid). Autora de *Si escuece, cura* (Cálamo, 2019).

Engh Akyurt / Pixabay

«Els mitjans de comunicació, els científics i els professionals sanitaris també estan patint cert caos desinformatiu»